

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

A kis herceg

A szerző rajzaival

Antoine de Saint-Exupéry

A kis herceg

Könyvmolyképző Kiadó

Léon Werth-nek

Elnézést kérek a gyerekektől, hogy egy felnőttnek ajánlom ezt a könyvet. Komoly mentségem van rá: ez a felnőtt a legeslegjobb barátom a világon. De másik mentségem is van: ez a felnőtt mindent képes megérteni, még a gyerekkönyveket is. A harmadik mentségem pedig az, hogy ez a felnőtt Franciaországban lakik, ahol éhezik és fázik. Nagyon ráfér a vigasztalás. És ha ennyi mentség sem volna elég, akkor annak a gyerekeknek ajánlom ezt a könyvet, aki ez a felnőtt volt régen. Merthogy minden felnőtt gyerek volt először. (De csak kevesen emlékeznek rá.)

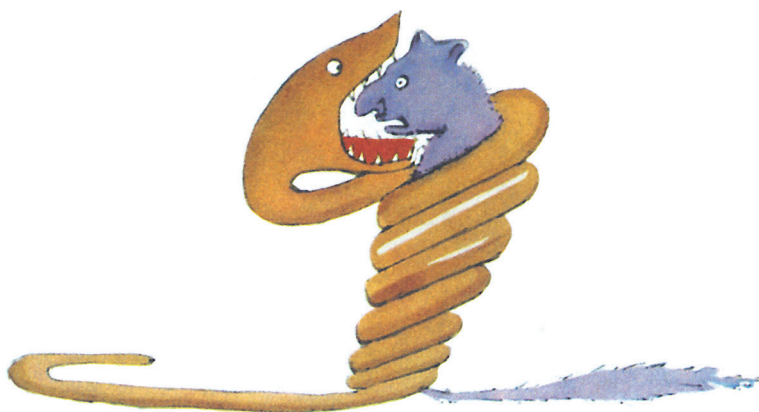
Így javítom hát az ajánlástom:

*Léon Werth-nek,
az egykori kisleány*

I.

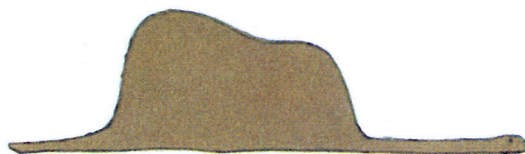
Amikor hatéves voltam, láttam egyszer egy csodálatos képet egy könyvben, ami az őserdőről szólt, és *Igaz történetek* volt a címe. A kép egy óriáskígyót ábrázolt, amint lenyelni készül egy vadállatot. Nézzétek csak, idemásoltam a rajzot:

Ezt írta a könyv: „Az óriáskígyók teljesen egészben, rágás nélkül nyelik le a zsákmányukat. Utána mozdulni sem bírnak, és hat hónapon át, amíg emésztik, csak alszanak.”

Akkoriban sokat járt az eszem őserdei kalandokon, és színes ceruzával én magam is papírra vettem az első rajzomat. Az 1-es számú rajzomat.

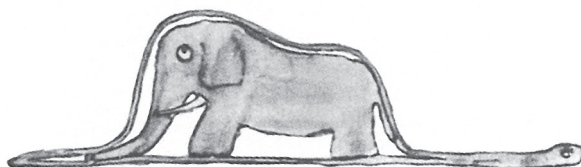
Így nézett ki:

Megmutattam a remekművemet a felnőtteknek, és megkérdeztem tőlük, félelmetesnek találják-e.

Mire ők visszakérdeztek: „Mitől lenne félelmetes egy kalap?”

Csakhogy az én rajzom nem kalapot ábrázolt! Hanem óriáskígyót, amint épp elefántot emészt. Erre lerajzoltam az óriáskígyó belsejét, hogy a felnőttek felfoghassák végre, miről van szó. Nekik mindig mindent meg kell magyarázni. A 2-es számú rajzom ilyen volt:

A felnőttek erre azt mondták, hogy nyitott meg csukott óriáskígyók rajzolgatása helyett jobban teszem, ha inkább a földrajzzal, a történelemmel, a számtannal meg a nyelvtannal foglalkozom. Így adtam fel hatévesen egy fényes festőkarriert. Elvette tőle a kedvem az 1-es és a 2-es számú rajzom sikertelensége. A felnőttek soha semmit nem értenek meg maguktól, a gyerekeknek pedig fárasztó, hogy folyton-folyvást mindent el kell magyarázni nekik.

Más mesterséget kellett hát választanom, így tanultam meg repülőgépet vezetni. Szinte mindenfelé röpködtem a világban. És el kell ismernem, a földrajz valóban jó szolgálatot tett. Első pilantásra meg tudtam különböztetni Kínát Arizonától. Ami kifejezetten hasznos, ha az ember éjszaka eltéved.

Életem során így számtalanszor kerültem kapcsolatba komoly emberekkel. Sokat éltem a felnőttek között. Közvetlen közletről láthattam őket. De ettől nem túlságosan javult róluk a véleményem.

Ha egy olyannal futottam össze, aki valamivel is értelme-sebbnek tűnt, kipróbáltam rajta az 1-es számú rajzomat, amit

azóta is őrizgettem. Kíváncsi voltam, tényleg érti-e a dolgokat. De mindegyik azt mondta rá: „Ez egy kalap.” Ezek után említést se tettem neki óriáskígyókról, se őserdőről, se csillagokról. Leereszkedtem az ő szintjére. Bridzsről, golfról, politikáról meg nyakkendőkről diskuráltam vele. Az illető felnőtt pedig roppant elégedett volt, hogy ilyen józan gondolkodású férfival kötött ismeretséget.

II.

Így aztán egyedül éltem, nem volt senki, akivel igazán beszélgethettem volna, egészen hat évvel ezelőttig, amikor kényszerleszállást kellett végrehajtanom a Szaharában. Valami eltört a repülőgépem motorjában. És mivel se szerelő, se utas nem volt velem, felkészültem rá, hogy egyedül kell megbirkóznom a nehéz javítással. Az életem múlt a sikeren. Alig egy hétre való ivóvizem volt.

Az első este a homokban elnyúlva aludtam el, ezer mérföldnyire minden emberlakta helytől. Magányosabb voltam, mint a hajótörött, aki az óceán közepén hanykodik tutaján. Képzeltetik hát, mennyire meglepődtem, amikor hajnalban arra riadtam, hogy egy furcsa hangocska ekképpen szólongat:

- Kérem szépen... rajzolj nekem egy bárányt!
- Tessék???
- Rajzolj nekem egy bárányt...

Úgy pattantam fel, mintha villám csapott volna le a közelben. Jól megdörzsöltem a szemem. Aztán jól körbenéztem. Egy egészen különös kis fickót pillantottam meg, komoly arccal méregetett. Nézzétek, ez itt a legjobb portré, amit később sikerült

készítenem róla. Persze a rajzom messze nem adja vissza, mennyire elragadó volt a modellje. De erről nem én tehetek. Hanem a felnőttek, akik hatéves koromban elvették a kedvem a művészi pályától, így aztán semmi mást nem tanultam meg rajzolni, csak csukott meg nyitott óriáskígyót.

A szemem egészen kikerekedett a csodálkozástól, úgy bámultam ezt a jelenést. Ne felejtsetek el, hogy ezer mérföldnyire voltam minden emberlakta vidéktől! Márpedig az én kis fickóm nem úgy festett, mint aki eltévedt, nem látszott se halálosan fáradtnak, se halálosan éhesnek, se halálosan szomjasnak, se halálosan rémültnek. Egyáltalán nem olyan gyerekeknek tűnt, mint aki elveszett a sivatag közepén, ezer mérföldre minden emberlakta helytől. Amikor végre sikerült megszólalnom, azt kérdeztem:

– Hát te?... Te meg hogy kerülsz ide?

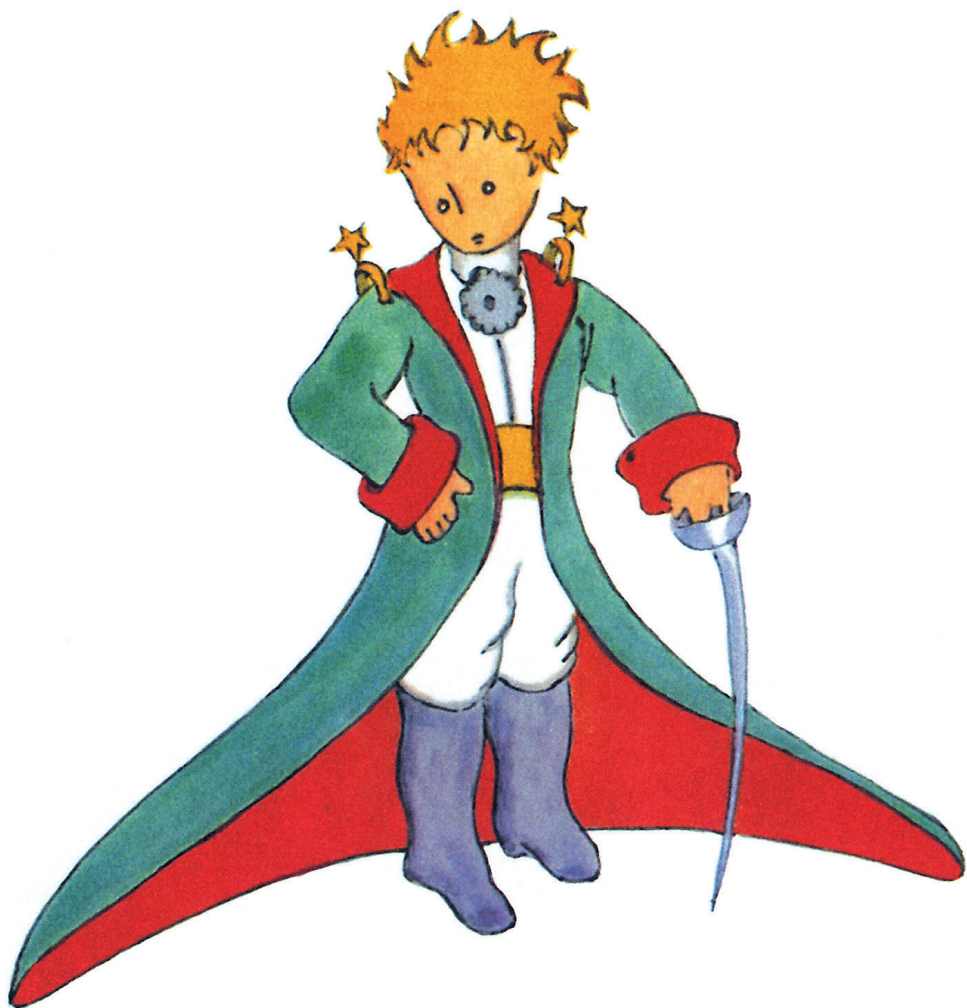
Mire ő szép szelíden, mintha rendkívül fontos dologról lenne szó, megismételte:

– Kérem szépen... rajzolj nekem egy bárányt...

Ha valami nagyon rejtélyes dologgal találja magát szemben az ember, nem mer ellenkezni. Bármennyire képtelenségnek tűnt is, hiába voltam ezer mérföldre minden lakott helytől, ráadásul életveszélyben, előkotortam a zsebemből egy darab papírt meg egy töltőtollat. Igen ám, de ekkor eszembe jutott, hogy én főleg földrajzot, történelmet, számtant és nyelvtant tanultam, és (némiképp morcosan) közöltem a kis fickóval, hogy én bizony nem tudok rajzolni.

– Sebaj! Rajzolj nekem egy bárányt! – felelte.

Mivel soha életemben nem rajzoltam még bárányt, neki is előrukkoltam az egyikkel a két rajz közül, amire képes voltam. A csukott óriáskígyóval. És legnagyobb elképedésemre hallottam, hogy azt mondja nekem a kis fickó:

Nézzétek, ez itt a legjobb portré, amit később sikerült készítenem róla

– Jaj, nem! Én nem elefántot akarok óriáskígyóban! Az óriáskígyó rettentő veszélyes, az elefánt meg rettentő sok helyet foglal. Nálam, otthon egészen kevés a hely. Nekem bárány kell. Bárányt rajzolj nekem!

Így hát rajzoltam neki egyet.

Figyelmesen szemügyre vette, majd:

– Nem! Ez már nagyon beteg! Rajzolj egy másikat!

Rajzoltam.

Kis barátom elnéző kedvességgel elmosolyodott.

– Hát nem látod? ... Ez nem bárány. Hanem kos. Szarvai vannak...

Újra nekiveselkedtem, de ez a rajzom sem aratott nagyobb sikert, mint az előzőek.

– Ez meg túl öreg. Én olyan bárányt akarok, amelyik sokáig él.

Ekkorra végképp elfogyott a türelmem, hiszen már rég neki kellett volna látnom a motor szétszerelésének, ezért gyorsan ezt a rajzot firkantottam a papírra:

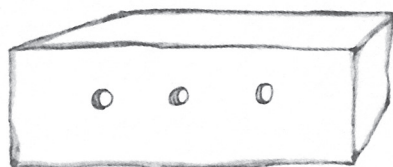
– Ez itt egy láda – vettem oda neki. – A bárány meg, amit kértél, ott van benne.

Igencsak leesett az állam, amikor ifjú ítésem arcát felderülni láttam.

– Pont ilyet akartam! Szerinted sok fű kell ennek a báránynak?

– Miért?

– Mert nálam, otthon minden olyan kicsi...

– Biztosan elég lesz neki. Egy icipici bárányt adtam neked.
– Azért nem is annyira icipici... – hajolt fejével a rajz fölé. –
Nahát! Elaludt...
Hát így ismerkedtem meg a kis herceggel.

III.

Sok időbe telt, mire megértettem, honnan jött.

Míg tőlem rengeteget kérdezett, a kis herceg az én kérdéseimet mintha meg se hallotta volna. Véletlenül elejtett szavaiból, apránként tárult fel előttem minden. Így például, amikor először pillantotta meg a repülőgépet (amit nem fogok lerajzolni, túlságosan bonyolult lenne nekem), azt kérdezte tőlem:

– Hát ez a vacak meg mi?

– Ez nem vacak. Ez ugyanis repül. Ez egy repülőgép. Az én repülőgépem.

Büszke voltam rá, hogy tudtára adhatom: repülök. Ekkor így kiáltott fel:

– Micsoda?! Te az égből pottyantál ide?

– Bizony! – bólintottam szerényen.

– Jé, ez vicces...

És a kis herceg csengő hangon felkacagott, ami engem viszont felettébb bosszantott. Elvárom, hogy komolyan vegyék a bajaimat.

– Szóval te is az égből jössz! – tette hozzá aztán. – És melyik bolygóról?

Egyszeriben fény vetült ittléte rejtélyére. Rögtön le is csaptam rá:

– Akkor te egy másik bolygóról jössz?

Ő azonban nem felelt, csak a fejét szelíden ingatva nézte tovább a repülőgépet.

– Szó, ami szó, ezzel nem jöhettél túl messziről.

És hosszú ideig merengve bámult maga elé. Később elővette a zsebéből a bárányomat, és kincse szemlélésébe merült.

Képzeltetitek, milyen kíváncsivá tett ez a félig elkottyantott titok a „másik bolygó”-ról! Igyekeztem hát többet is kihúzni belőle:

– Honnan jössz, kisöreg? Hol van az a „nálam, otthon”? Hová akarod vinni a bárányomat?

Szótlanul tűnődött egy kicsit, majd így felelt:

– A ládában, amit adtál, az a jó, hogy éjszakára behúzódhat oda.

– Be bizony. És ha jó kisfiú leszel, egy kötelet is kapsz tőlem, hogy napközben megköthesd vele. Meg hozzá egy karót.

Ajánlatom láthatólag felháborította a kis herceget:

– Kössem meg?! Micsoda fura ötlet!

– De ha nem kötöd meg, még elkószál és elveszik...

Kis barátom erre újra felkacagott.

– Mégis hová menne szerinted?

– Bárhova. Csak úgy, az orra után...

A kis herceg ekkor elkomolyodva megjegyezte:

– Semmi vész, nálam, otthon minden annyira kicsi!

És talán némi szomorúság is vegyült a hangjába, amikor hozzátette:

– Ha csak úgy, az orra után megy, se jut messzire az ember...

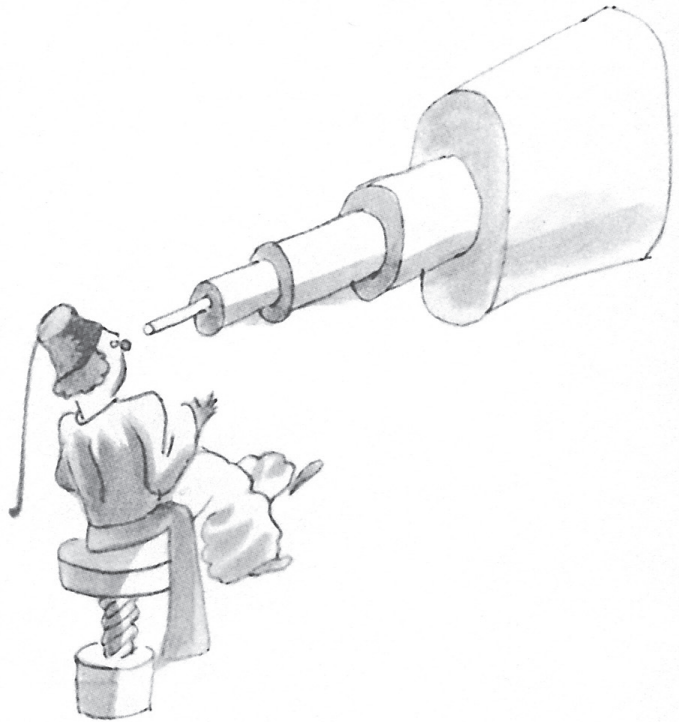
IV.

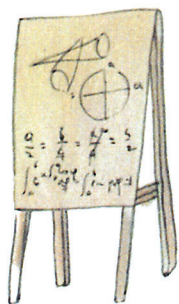
Így tudtam meg egy másik nagyon fontos dolgot: a bolygó, ahonnan a kis herceg származott, alig nagyobb egy háznál!

Ez nem is lepett meg olyan nagyon. Tudtam én jól, hogy az olyan nagy bolygókon kívül, mint a Föld, a Jupiter, a Mars, a Vénusz, amiknek nevük is van, létezik még sok száz másik, és némelyik olyan aprócska, hogy még távcsővel is csak nehezen lehet észrevenni. Amikor egy csillagász felfedez egy ilyet, név gyanánt számot ad neki. Úgy fogja hívni például, hogy a „3251-es kisbolygó”.

Komoly okom van feltételezni, hogy a bolygó, ahonnan a kis herceg jött, a B 612-es. Ezt a kisbolygót csupán egyetlenegyszer látták távcsővel, még-hozzá 1909-ben egy török csillagász.

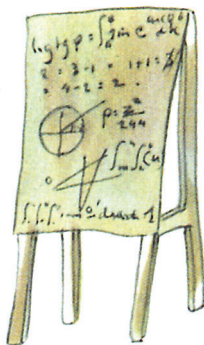
Felfedezéséről utána nagyszabású előadást is tartott a Nemzetközi Csillagászati Kongresszuson. Csakhogy furcsa ruházata miatt senki nem hitt neki. A felnőttek már csak ilyenek.

Hogy a B 612-es kisbolygónak mégis híre mehetett, az annak köszönhető, hogy egy török diktátor halálbüntetés terhe mellett megparancsolta a népének, hogy öltözködjön európai módra. A csillagász 1920-ban ismét megtartotta az előadá-

sát, ezúttal nagyon elegáns öltözékben. És ekkor már mindenki egyetértett vele.

Csupán a felnőttek miatt meséltem el ezeket a részleteket a B 612-es kisbolygóról, a számát is miattuk adtam meg. A felnőttek ugyanis imádják a számokat. Ha egy új barátotokról meséltek nekik, sosem a lényeges dolgokra kíváncsiak. Soha nem azt kérdezik:

„Milyen a hangszíne? Mik

a kedvenc játékaik? Gyűjti-e a pillangókat?” Hanem ilyeneket: „Hány éves? Hány testvére van? Hány kiló? Mennyit keres az apukája?” Csakis ezek után hiszik úgy, hogy ismerik. Ha azt mondjátok a felnőtteknek: „Láttam egy szép, rózsaszín téglás házat, az ablakában muskátlik nyíltak, a tetején galambok ültek...”, nem tudják elképzelni ezt a házat. Nekik azt kell mondan: „Láttam egy százezer frankos házat.” Akkor bezzeg felkiáltanak: „Az bizony szép lehet!”

A kis herceg a B 612-es bolygón

Így, ha azt mondjátok nekik: „A kis herceg létezését az bizonyítja, hogy elragadó volt, nevetett és bárányt akart. Ha egyszer valaki bárányt akar, az bizonyíték a létezésére”, ők vállat vonnak majd, és legyintenek, hogy á, ti csak gyerekek vagytok! Ellenben, ha azt mondjátok: „A bolygó, ahonnan a kis herceg jött, a B 612-es aszteroida”, az meggyőzi őket, és nem nyaggatnak tovább a kérdéseikkel. A felnőttek ilyenek. Nem szabad ezért haragudni rájuk. A gyerekeknek nagyon elnézőnek kell lenniük a felnőttekkel.

De persze mi, akik értjük az életet, fűtyülünk a számokra! Legszívesebben úgy kezdtem volna ezt a történetet, ahogy a meséket szokás. Szívem szerint azt mondtam volna:

„Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis herceg, aki egy nála alig nagyobb bolygón lakott, és nagyon szeretett volna egy barátot...” Azoknak, akik értik az életet, sokkal igazabbnak hatott volna így.

Azt azonban semmiképpen sem szeretném, ha nem vennék komolyan a könyvemet. Épp eléggé szívfájdító elmesélnem ezeket az emlékeket. Immár hat esztendeje, hogy a barátom itt hagyott, elment a bárányával. Azért is próbálom meg pontosan leírni őt, hogy ne felejtsem el. Annyira szomorú, ha elfelejtünk egy barátot! Nem mindenkinek adatik meg egy barát. Még velem is megeshet, hogy olyanná válok, mint a felnőttek, akiket semmi más nem érdekel, csak a számok. Ezért is vettem egy doboz festéket és ceruzákat. Nem könnyű ám az embernek újra elkezdni rajzolni az én koromban, amikor soha nem próbálkozott mással, csak csukott meg nyitott óriáskígyókkal, azzal is hatévesen! Természetesen arra törekszem, hogy a rajzaim a lehető legjobban hasonlítanak rá. De hogy ez sikerül is, hát, abban nem vagyok teljesen biztos. Míg az egyik rajz egészen tűrhető, a másik egyáltalán nem

hasonlít. Néha kicsit melléfogok a termetét illetően. Az egyiken túl nagy a kis herceg. A másikon meg túl kicsi. Azon is el-elbizonytalanodom, milyen színű volt a ruhája. Így aztán próbálkozom így is, úgy is, hol jó lesz, hol kevésbé. Szóval némely fontos részletet nyilván el fogok rontani. De ezt meg kell bocsátanotok nekem. Az én kis barátom sosem magyarázott el nekem semmit. Talán azt hitte, én is olyan vagyok, mint ő. Én azonban, sajnos, nem látom meg a ládán keresztül a bárányokat. Talán egy kicsit én is olyan vagyok, mint a felnőttek. Lehet, hogy megöregedtem.

V.

Mindennap megtudtam valamit a bolygójáról, az elindulásáról, az utazásáról. Szép lassan derültek ki a dolgok, ahogy ez-az eszébe jutott. Így szereztem tudomást a harmadik napon a majomkenyérfák problémájáról.

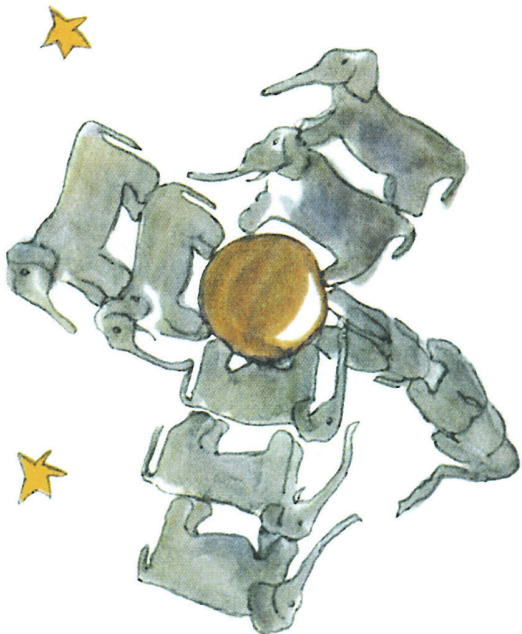
Voltaképp ezt is a báránynak köszönhetem, a kis herceg ugyanis, mint akiben hirtelen komoly kétség merült fel, egyszer csak nekem szegezte a kérdést:

- Igaz, ugye, hogy a bárányok a cserjéket is megeszik?
- Igen, igaz.
- Huh, ennek örülök!

Nem értettem, miért annyira fontos, hogy a bárányok cserjét is egyenek. A kis herceg azonban már folytatta is:

- Akkor a majomkenyérfát is megeszik, ugye?

Felhívtam rá a kis herceg figyelmét, hogy a majomkenyérfák nem éppen cserjék, hanem hatalmas, templomméretű fák, és még ha egy egész elefántcsordát vinne is magával, az sem tudna lelegelni egyetlen majomkenyérfát sem.

Az elefántcsorda hallatán a kis herceg elnevette magát.

– Egymás hátára kellene állítani őket...

De aztán bölcsen megjegyezte:

– A majomkenyérfa is kicsiként kezdik, csak aztán nőnek meg.

– Való igaz! De miért akarod, hogy a bárányság megegyék a majomkenyérfa-csemetéidet?

Mire azt felelte: „Na ugyan, miért?”, mintha csak valami nyilvánvaló dologról lenne szó.

És bizony alaposan meg kellett dolgoztatnom az agyamat, hogy magamtól rájöjsek, mi is a gond.

Nos, a kis herceg bolygóján, ahogy minden bolygón, voltak jó növények és kártékony növények. Következésképpen jó növények jó magjai és kártékony növények rossz magjai. Csakhogy a magokat nem lehet látni. A föld rejtekében alszanak, míg egyiküknek kedve nem szottyán felébredni. Ilyenkor megnyújtózik, és először egy elragadó, ártalmatlan kis hajtást tol szégyenlősen a nap felé. Ha retek vagy rózsa hajtásáról van szó, hagyhatjuk kedvére nőni. De ha kártékony gyomról, rögtön ki kell tépni a növényt, amint felismertük. A kis herceg bolygóján történetesen egészen szörnyű magvak is voltak: majomkenyérfa magvai. Teljesen megfertőzték a bolygó talaját. Márpedig a majomkenyérfától, ha az ember későn kap észbe, soha többé nem lehet megszabadulni. Az egész bolygót ellepik. Átfúrják a gyökereikkel.

És ha a bolygó túl kicsi, és túl sok a majomkenyérfa, akár szét is repeszthetik.

„Ez csupán önfegyelem kérdése – mondta nekem később a kis herceg. – Amikor végeztünk a reggeli tisztálkodással, gondosan meg kell tisztogatnunk a bolygónkat is. Rá kell szoktatnunk magunkat, hogy rendszeresen kigyomláljuk a majomkenyérfákat, mielőtt meg tudjuk őket különböztetni a rózsától – merthogy

nagyon hasonlítanak rá, amikor még egészen kicsik. Borzasztó unalmas munka, de legalább könnyű.”

Egyik nap arra biztatott, hogy szedjem össze minden tudásom, és készítsék egy szép rajzot, hogy a bolygómon élő gyerekek jól eszükbe véshessék ezt a dolgot. „Ha egy nap útra kelnének, még hasznukra lehet – magyarázta. – Néha semmi baj nincs abból, ha későbbre halasztjuk a feladatunkat. De ha majomkenyérfákról van szó, a halogatás mindig katasztrófához vezet. Ismertem egy bolygót, egy lusta lakott rajta. Egyszer nem gyomlált ki három cserjét...”

A kis herceg utasításait követve lerajzoltam hát ezt a bizonyos bolygót. Nem igazán szeretek prédikálni. De a majomkenyérfák veszélye oly kevésbé ismert, és oly jelentős kockázattal jár, ha valaki netán egy kisbolygóra tévedne, hogy ez egyszer eltekintek a fenntartásaimtól, és azt mondom: „Gyerekek! Vigyázzatok a majomkenyérfákkal!” Azért dolgoztam ki annyira gondosan ezt a rajzot, hogy figyelmeztessem barátaimat egy olyan veszélyre, ami a tudtuk nélkül már régóta fenyegeti őket, ahogy jómagamat is. A tanulság, amit közvetít, megért ennyi fáradságot. Lehet, hogy felmerül majd bennetek a kérdés, miért nincs ebben a könyvben több ilyen nagyszabású rajz, mint a majomkenyérfáké? A válasz roppant egyszerű: mással is próbálkoztam ugyan, de nem jártam sikerrel. Amikor a majomkenyérfákat rajzoltam, az az érzés hatott, hogy sürgősen cselekednem kell.

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha örökre és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatod vele.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

A majomkenyérfák